

FUTBOL HAKEMLERİNDE İLETİŞİM ve BEDEN DİLİ EĞİTİMİNİN HAKEMLİK BECERİLERİNE ETKİSİ

Yazar

Murat KASIMOĞLU

© Copyright 2019

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-965-6

Kitap Adı

Futbol Hakemlerinde İletişim ve Beden Dili
Eğitiminin Hakemlik Becerilerine Etkisi

Yazar

Murat KASIMOĞLU

Danışmanlar

Prof.Dr.Hayri DEMİR
Doç.Dr.Rıdvan EKMEKÇİ

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

Bisac Code

SPO000000

DOI

10.37609/akya.740

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1.1.Futbolun Tarihsel Gelişimi	3
1.2. Hakemlik.....	4
1.2.1. Karşılaşmaya Hazırlık	6
1.2.2. Başarılı Hakemin Özellikleri	6
1.3.İletişim Kavramı ve Sporda iletişim	18
1.3.1.İletişimin Önemi ve Amacı	19
1.3.2.İletişimin İşlevleri	20
1.3.3.İletişim Süreci ve Öğeleri	20
1.3.4.İletişim Türleri	22
1.3.5. Örgütlerde İletişim Tipleri	24
1.3.6. Yönetimde İletişim Tipleri.....	27
1.3.7.Sporda İletişim	28
1.3.8. Sporda İletişim Grupları	29
1.3.9. Sporcu İle Sağlıklı İletişim	31
1.3.10.Hakemlikte İletişim.....	31
1.4.Problem Çözme ve Sporda Problem Çözme	45
1.5.Kaygı ve Sporda kaygı	48
1.6.Zihinsel Hazırlık ve Hakemlikte Zihinsel Hazırlık	54
1.7. Güven ve Hakemde Güven	56
2.3.Araştırmanın Modeli	59
2.GEREÇ ve YÖNTEM.....	59
2.4.Araştırma Evren ve Örneklemi	61
2.3.Veri Toplama Araçları.....	63

2.3.1.Demografik bilgi formu	64
2.3.2.Zihinsel Dayanıklılık Envanteri.....	64
2.3.3.Hakemlik Güven Envanteri	65
2.3.4.İletişim Becerileri Ölçeği.....	66
2.3.5.Problem Çözme Envanteri	67
2.3.6.Sürekli Kaygı Ölçeği	69
2.4.Verilerin Toplanması	70
2.5. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	70
3.BULGULAR	73
4.TARTIŞMA	87
5.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	97
6.KAYNAKLAR	101
7.EKLER	111
8.ÖZGEÇMİŞ	126

SİMGELER VE KISALTMALAR

TDK	Türk Dil Kurumu
FİFA	Uluslararası Futbol Federasyonu
TFF	Türkiye Futbol Federasyonu
CCOHS	Canada Mental Health Association
WHO	World Health Organization
RG1	Seçkisiz Ataması Yapılan Deney Grubu
RG2	Seçkisiz Ataması Yapılan Kontrol Grubu
T1	Öntest
T2	Sontest
VAR	Video Hakem Uygulaması
N	Eleman Sayısı
X	İletişim ve Beden Dili Eğitim Programı
$\bar{X}$	Aritmetik Ortalama
Ss	Standart Sapma
F	Varyans Analizi
p	Anlamlılık Düzeyi
t	t Testi

6.KAYNAKLAR

- Akarçeşme C, 2004. Voleybolda müsabaka öncesi durumluk kaygı ile performans ölçütleri arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akçaylı N, 2013. Yönetime katılma ve özyönetim, Bursa, Ezgi Kitap Evi.
- Altıntaş A, 2015. Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının belirlenmesinde optimal performans duygu durumu, güdülenme düzeyi ve hedef yöneliminin rolü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Altıntaş A, Koroç PB, 2016. Sporda zihinsel dayanıklılık envanteri'nin psikometrik özelliklerinin incelenmesi, Spor Bilimleri Dergisi, 27, 163-171.
- Altıntaş E, Çamur D, 2001. Sözsüz iletişim ve beden dili. Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Anshel M, Weinberg R, 1995. Sources of Acute Stress in American and Australian Basketball Referees, Journal of Applied Sport Psychology, 7, 11-22.
- Anshel Mark H, Sutarso T, Ekmekci R, Saraswati WI, 2013. A model linking sources of stress to approach and avoidance coping styles of Turkish basketball referees, Journal of Sport Sciences, 32, 116-228
- Appleton PR, Ntoumanis N, Quested E, Viladrich C, Duda JJ, 2016. Initial validation of the coach-created Empowering and Disempowering Motivational Climate Questionnaire (EDMCQ-C) Psychol, Sport Exerc, 22, 53-65.
- Apter MJ, 1982. The experience of motivation, the theory of psychological reversals. London, Academic Press.
- Arslan B, Arslan E, 2006. Örgütsel iletişim, Genel İletişim Edit: Demiray U. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aşan Ö, Aydın EM, 2006. Örgütsel davranış, İstanbul, Arıkan Yayın Evi.
- Aydın İ, 2003. Hakemlerin maç öncesi durumluluk kaygı düzeylerinin karşılaştırılması ve bazı değişkenlerin durumluluk kaygılarına etkileri, Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi: Samsun.
- Back AL, Arnold RM, Baile WF, Fryer-Edwards KA, Alexander SC, Barley GE, Gooley TA, Tulskey JA, 2007. Efficacy of communication skills training for giving bad news and discussing transitions to palliative care, Arch Intern Med, 167 (5), 453-460

- Bakıntaş Z, 2008. Futbol hakemlerinin müsabaka öncesi ve sonrasında yaşadığı kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Kütahya.
- Baltaş Z, Baltaş A, 1999. Beden dili, 20. Bs, İstanbul, Remzi Kitap Evi.
- Baltaş Z, Baltaş A, 2002. Bedenin dili, 31. Bs, İstanbul, Remzi Kitapevi.
- Bandura A, 1997. Self-efficacy: The exercise of control, New York: Freeman.
- Başaran İE, 2006. Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi, Ankara, Ekinoks.
- Başer E, 1996. Futbolda psikoloji ve başarı, Sporsal Kuram, Ankara, s, 130.
- Baumann S, 1994. Uygulamalı spor psikolojisi. Çev, İkizler C; Özcan A, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Baysal C, Tekarslan E, 1988. Davranış Bilimleri, İ.Ü. İşletme Fak, Yay. İstanbul.
- Bilgen G, 2004. Alman hakemlik sistemi ve anlayışı, Yüksek Lisans Tezi, Konstanz-Almanya.
- Blanchard K, 1992. CrucialSkills of communication, Exucutive excellence, 9(2), s. 8–14.
- Bolatkıran M, 2006. İlköğretim okulu müdürlerinin duygusal yeterlilikleriyle iletişim becerileri arasındaki ilişkinin öğretmen algılarına göre incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Bursalıoğlu Z, 1998. Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Bursalıoğlu Z, 2010. Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Can H, 2005. Organizasyon ve yönetim, 7. Bs, Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Canada Mental Health Association, 2018. Stress and workplace stress. Erişim tarihi, 26.11.2019. Erişim adresi, <https://www.ccohs.ca/oshanswers/psychosocial/stress.html>
- Cheng WKN, Hardy L, Markland D, 2009. Toward a three, dimensional conceptualization of performance anxiety, rationale and initial measurement development. Psychol Sport Exercise, 10(2), 271–278.
- Clough P, Earle K., Sewell D, 2002. Mental toughness: the concept and its measurement, In Cockerill I, Solutions in Sport Psychology, 1st ed, London: Thomson, p. 32-45
- Cohen S, Janicki-Deverts D, 2012. Who's stressed? Distributions of psychological stress in the United States in probability samples from 1983, 2006 and 2009. Journal of Applied Social Psychology, 42, 1320–1334.

- Cole B, 2018. Effective referee-player communication. Erişim tarihi, 02.09.2019, Erişim adresi, <http://msrrs.org/2018/02/17/effective-referee-player-communication/>
- Cooper K, 1985. Sözsüz iletişim (Çev. Tunç Yalkı), İstanbul: İlgi Yayıncılık.
- Cüceloğlu D, 1984. İnsan insane, 6. Bs, İstanbul: Altın Kitaplar Evi.
- Cüceloğlu D, 1999. İnsan ve Davranışı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu D, 2011. Yeniden insan insane, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Curtis JR, Back AL, Ford DW, Downey L, Shannon SE, Doorenbos AZ, 2013. Effect of communication skills training for residents and nurse practitioners on quality of communication with patients with serious illness: a randomized trial, JAMA, 310(21):2271-81
- Demir K, 2003. Örgütlerde iletişim yönetimi yönetimde çağdaş yaklaşımlar, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirtaş Z, 2010. Liselerde okul türü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Dökmen Ü, 2002. İletişim çatışmaları ve empati, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Durna E, 1997. Türkiye’de futbol ve hakem, Yıldızlar Matbacılık, İstanbul.
- Dusselier L, Dunn B, Yongyi W, Shelley II, Whalen D, 2005. Personal, health, academic, and environmental predictors of stress in residence halls. Journal of American College Health, 54(1), 15-24.
- Dutheil F, Pereira B, Moustafa F, Naughton G, Lesage FX, Lambert C, 2017. At-risk and intervention thresholds of occupational stress using a visual analogue scale. PLoS ONE 12(6), e0178948. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0178948>.
- Ekmekçi R, 2008.Hakemlikte zihinsel hazırlık, 1. Basım, Detay Yayıncılık, Ankara; s.1-18.
- Ekmekçi R, 2017.Hakemlikte zihinsel hazırlık, 2. Basım, Detay Yayıncılık, Ankara; s.56-93
- Elliott TR, Sherwin E, Harkins SW, Marmarosh C, 1995. Self-appraised problem- solving ability, affective states, and psychological distress. Journal of Counseling Psychology, 42(1):105-15.
- Ergin A, Birol C, 2000. Eğitimde iletişim, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergüden A, 1992. Örgüt içi iletişim, Sistem Yaklaşımı, Kurgu Dergisi, s, 11.
- Erişim 2006. Üst düzey bir hakemin müsabaka hareket analizi ve fiziksel gereklilikleri, www.tffhgd.org.tr
- Erkan M, 2002. Sporda iletişimin önemi ve takım performansına etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

- Erözkan A, 2004. Üniversite öğrencilerinin sınav kaygısı ve başa çıkma davranışları, Muğla Üniversitesi SBE Dergisi, 12, s, 13-38.
- Eskriit M, Lee K, 2003. Do actions speak louder than words? Preschool Children's Use of the Verbal-Nonverbal Consistency Principle During Inconsistent Communications, Journal of Nonverbal Behavior. 27 (1), s, 25-41.
- Fallowfield L, Jenkins V, Farewell V, Saul J, Duffy A, Eves R, 2002. Efficacy of a cancer research UK communication skills training model for oncologists: a randomised controlled trial, Lancet. 359, s, 650-656.
- Ford JL, Ildefonso K, Jones ML, Arvinen-Barrow M, 2017. Sport-related anxiety, current insights. Open Access J Sports Med, 8, 205-212.
- Genç N, 2005. Yönetim ve organizasyon, çağdaş sistemler ve yaklaşımlar, 2. Bs, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Gibson JL, Ivancevich JM, Donnelly JH, 1997. Organazitions; Behavior structure processes. 9th ed. Boston: IrwinMcGraw-Hill.
- Goebel DJ, Marshall GW, Locander WB, 2004. An organizational communication-based model of individual customer orientation of nonmarketing members of firm, journal of strategic marketing, s, 12.
- Golaman D, 2000. İşbaşında duygusal zeka, Çeviren: Can A. 2. Bs, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gucciardi DF, Gordon S, Dimmock JA, 2008. Towards an understanding of mental toughness in Australian football, Journal of Applied Sport Psychology, 20(3), s, 261-281.
- Guillén F, Feltz DL, 2011. A conceptual model of referee efficacy, Front Psychol, 18;2:25. doi: 10.3389/fpsyg.2011.00025. PMID: 21713174; PMCID: PMC3111226.
- Gümüş M, 2002. Profesyonel futbol takımlarında puan sıralamasına göre durumluk kaygı düzeylerinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Sakarya.
- Gümüş M, Sabuncuoğlu Z, 2008. Örgütlerde iletişim. İstanbul: Arıkan Basım Yayın.
- Gürgeç H, 1997. Örgütlerde iletişim kalitesi, İstanbul: Der Yayınları.
- Güven Ö, 1992. Türklerde spor kültürü, Atatürk Kültür ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- Hanton S, Mellalieu S, Williams JM, 2015. Understanding and managing stress in sport, Applied Sport Psychology: Personal Growth to Peak Performance, 7th ed, New York, pp, 207-239.
- Harrison R, Kessels J, 2004. Human resource development in a knowledge economy an organizational view, New York: Palgrave Macmillan Pub.

- Hartley P, Bruckmann CG, 2002. Business communication, London: Roudledge.
- Hashimoto M, Hasegawa MA, 2015, Survey on communication skills enhancement, Kawasaki Igakkai Shi Arts Sci, 41, s, 49-57.
- Hembree R, 1990. The nature, effect, and relief of mathematics anxiety, Journal for Research in Mathematics Education, 21(1), s, 33-46.
- Hembree R, 1990. The nature, effect, and relief of mathematics anxiety. Journal for Research in Mathematics Education, 21(1), 33-46.
- Heppner PP, Petersen CH, 1982. The development and implications of a personal problem solving inventory, Journal of Counseling Psychology, 29, s, 66-75.
- Hill KT, Sarason SB, 1966. The relation of test anxiety and defensiveness to test and school performance over the elementary-school years: A further longitudinal study. Monographs of the Society for Research in Child Development, 31(2), s, 1-76.
- İkizler C, 1993. Sporda başarıyı etkileyen psikolojik faktörler ve psikolojik antrenman, M.Ü. Sağlık Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- İkizler HC, 1993. Sporda başarıyı etkileyen psikolojik faktörler ve psikolojik antrenman, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi: İstanbul.
- İlg H, 1991. Motivation and emotion in sport psychology, Frankfurt, s, 55. in collegiate sport teams, Journal of Sport Behavior 6, (1), s, 28-33.
- İnal AN, 1998. Futbolda eğitim ve öğretim, Nobel Yayınevi, Konya.
- Kaissidis AN, Anshel MH, 1993. Sources and intensity of acute stress in adolescent and adult Australian basketball referees: A preliminary study, Australian Journal of Science and Medicine in Sport, 25, s, 97-103.
- Karasar N, 2008. Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar-ilkeler-teknikler, Nobel Yayın Dağıtım.
- Kasap H, Kesim Ü, 2007. Spor yönetimi. Çev. S. Köseoğlu. Management of Physical Education and Sport, Ed. M. L. Krotee ve C. A. Bucher, İstanbul: Beyaz Yayınları.s, 2, 12, 44,387.
- Keskinkılıç K, 2007. Yönetim süreçleri. (Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Edit: Keskinkılıç, K) İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Koç H, Gökdemir K, Kılınç F, 2000. Sezon arasında yapılan antrenmanların kütahya spor futbolcularının bazı fiziksel ve fizyolojik parametrelerine etkisi, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri 1. Kongresi, Ankara.
- Köknel Ö, 1985. Kaygıdan mutluluğa kişilik, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi.
- Konter E, 1996. Bir liderlik olarak antrenör, İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.

- Korkut OF, Bugay A, 2014. İletişim becerileri ölçeği'nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2), s, 51-64.
- Kruger A, Ekmekci R, Strydom G, Ellis S, 2012. Stress among south african football officials: a profile analysis, south african journal of research in sport, physical education and recreation, Vol 34 issue 2, SCI-Expanded, 2012
- Kul S, 2014. Uygun istatistiksel test seçim kılavuzu, Plevra Bülteni, 8(2), s, 26.
- Kuru E, 2000. Sporda psikoloji, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
- Kuzu TS, 2003. Eğitim-öğretim ortamında etkili sözel iletişim, Milli Eğitim Dergisi, 158, s, 14-24.
- Lane AM, Nevill AM, Ahmad NS, Balmer N, 2006. Soccer referee decision-making: "shall i blow the whistle?", Journal of Sports Science and Medicine, s, 5.
- Lawrence D, 1996. Enhancing self- esteem in the classroom. Second Ed. London: Paul Chapman Publishing Ltd.
- Lohhisse J, 1969. La communication anonyme, Editions Universitaires, Paris.
- Lunenburg FC, Ornstein AC, 1991. Educational administration concepts and practices.
- MacMahon C, Helsen W, Starkes J., Weston M. 2007. Decision-making skills and deliberate practice in elite association football referees, Journal of Sports Sciences, 25, s, 65-78.
- Mansouri T, Dehdari T, Seyedfatemi N, Gohari MR, Barkhordari M, 2014. The effect of communication skills training on perceived stress of caregivers of elderly with Alzheimer's disease referral to Iranian Alzheimer Association. Razi J Med Sci. 21(121), s, 52-62.
- Martens R, 1998. Başarılı antrenörlük, Beyaz Yayınları, İstanbul, s, 24-25.
- Martens R, Vealey RS, Burton D, 1990. Competitive anxiety in sport. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Mascarenhas D, Collins, D, Mortimer P, 2005. Elite refereeing performance: Developing a model for sport science support, The Sport Psychologist, 19, s, 364-379.
- Meyer DJ, Boster FJ, Hect MLA, 1988. Model of empathic communication. Communication research reports 5 (1), s, 19-27.
- Moore KD, 2000. Öğretim becerileri (Çev: Nizamettin Kaya), Ankara.
- Murphy LR, 2007. Occupational stress management: current status and future direction. In Trends in Organizational Behavior, 2, 1-14,

- Öğretici H, Karcılılar A, 2005. Dünya'da futbol, morpa spor ansiklopedisi, Morpa Kültür Yayınları, 2, İstanbul.
- Öner N, Compte AL, 1983. Durumluk - sürekli kaygı envanteri el kitabı, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayını.
- Öner N, Compte AL, 1983. Durumluk - sürekli kaygı envanteri el kitabı, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayını.
- Orta L, 2000. Dünya'da ve Türkiye'de futbol hakemliğinin başlangıcı ve gelişimi semineri, Onsekiz Mart Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Çanakkale.
- Owen FK, Bugay A, 2014. İletişim becerileri ölçeği'nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Mersin University Journal of the Faculty of Education, 10(2).
- Özdamar K, 2004. Paket programlar ile istatistiksel veri analizi (çok değişkenli analizler), Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Patel DR, Omar H, Terry M, 2010. Sport-related performance anxiety in young female athletes. J Pediatr Adolesc Gynecol, 23(6), 325-335.
- Podsakoff NP, LePine JA, LePine MA, 2007. Differential challenge stressor-hindrance stressor relationship with job attitudes, turnover intention, turnover, and withdrawal behavior: A meta-analysis. Journal of Applied Psychology, 92, 438-454.
- Razavi D, Merckaert I, Marchal S, Libert Y, Conradt S, Boniver J, Etienne AM, Fontaine O, Janne P, Klastersky J, Reynaert C, Scalliet P, Slachmuylder JL, Delvaux N, 2003. How to optimize physicians' communication skills in cancer care: results of a randomized study assessing the usefulness of posttraining consolidation workshops, J Clin Oncol. 21(16), s, 3141-3149.
- Ruppel CP, Harrington SJ, 2000. The Relationship of Communication, Ethical Work Climate and Trust to Commitment and Innovation, Journal of Business Ethics, 25, s, 313-328.
- Şahin FY, 1997. Gupta iletişim becerileri eğitiminin üniversite öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerine etkisi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Şahin N, Şahin HH, Heppner PP, 1993. Psychometric properties of the problem solving inventory in a group of turkish university studies, Cognitive Therapy Research, 17, s, 379-396.
- Samur GÜ, Samur S, 2017. Sporda stresyönetimi ve teknikleri, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Sheard M, Golby J, Van Wersch A, 2009. Progress towards construct validation of the Sports Mental Toughness Questionnaire (SMTQ), European Journal of Psychological Assessment, 25, s, 186-193.

- Shetty S, Nikkam AV, Shetty P, 2018. Effect of mind sound resonance technique on autonomic variables in occupational stress individuals – a randomized controlled trial. *International Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*, 5(7), 24-30.
- Sifandos S, 2018. The power of mental toughness and resilience, Erişim tarihi, 11.09.2019, Erişim adresi, <https://stefanossifandos.com/the-power-of-mental-toughness-resilience/>
- Simmons P, 2008. Justice, culture and football referee communication, Final report of Joao Havelange Research Scholarship study to FIFA / CIES Scientific Committee, Switzerland
- Singer MG, 1990. Human resource management, Boston: PSW-KENT Publishing.
- Şinoforoğlu O, 2006. İstanbul ilinde elit düzeyde takım sporları ile uğraşan sporcuların zihinsel antrenman ve zihinsel becerilerini kullanma düzeyleri zerine bir araştırma, Eğitim bilimlerinin enistitüsü, Yüksek lisans tezi, Gazi niversitesi.
- Şişman M, 2002. Eğitimde mükemmellik arayışı (Etkili Okul), Ankara.
- Smith RE, Smoll FL 1990. Sport performance anxiety. In: Leitenberg H, editor. *Handbook of Social and Evaluation Anxiety*. New York, Plenum Press, pp, 417-454.
- Snyder EE, Purdy DA, 1987. Social control in sport: An analysis of basketball officiating. *Sociology of Sport Journal*, 4, s, 394-402
- Spaulding A, O'Hair MJ, 2000. Listening, monverbaland conflict-resolution skill, publich relations in schools: Ed: Kowolski J.T. *Publich Relations in Communication Contex*, 2nd Ed. New Jersey: Merrill an Emprint of Prentice- Hall, Upper Saddle River, s, 137-162.
- Spitzberg B, Cupach W, 1994. Kişilerarası iletişimin karanlık yüzü, Newyork: Routledge, <https://doi.org/10.4324/9781315807010>.
- Sunay H, 1992. Ankara bölgesi futbol hakemlerinin hakemlige yönelmelerine etki eden motivasyonel etkenler üzerine bir araştırma, H.Ü. Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi, Ankara.
- Talimciler A, 2014. Türkiye'de futbol fanatizmi ve medya ilişkisi, Ankara: Bağlam Yayıncılık.
- Turan A, 2000. Sevgi dili konuşan çocuklar, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu, 2018. Hakemlik tanımı. Erişim tarihi, 06.08.2018. Erişim adresi, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&-kelime=HAKEM
- Tutar H, Yılmaz MK, 2003. Genel ve teknik iletişim, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tutar H, Yılmaz MK, 2008. Genel iletişim kavramlar ve modeller, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Umiker W, 1993. Powerful communication skill; The keyto prevention and resolution of personal problems, The Health Care Supervisor 11, (3), s, 30-34.
- Ünlü H, Aydos L, Sünbül A, 2008. Beden eğitimi öğretmenleri yeterlilik ölçeği geçerlilik ve güvenirlik çalışması. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 9, (2), s, 23-33.
- Van der Doef M, Maes S, 1999. The job demand-control (support) model and psychological well-being: a review of 20 years of empirical research. Work & Stress, 13 (2), 87-114.
- Vural BA, 2003. Kurum kültürü, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Weinberg R, Richardson P, 2008. Başarılı hakemliğin psikolojisi, Çeviri. Rıdvan Ekmekçi, Gültürk Matbaası, Denizli
- Weinberg RS, Gould D, 2003. Foundations of sport and exercise psychology, Champaign, Ill, Human Kinetics.
- Weinberg RS, Gould D, 2015. Foundations of sport and exercise psychology. 6th ed, Champaign, IL: Human Kinetics.
- World Health Organization, 2017. Occupational health: Stress at the workplace. Erişim tarihi, 26.11.2019. Erişim adresi, http://www.who.int/occupational_health/topics/stressatwp/en/
- Yatkın A, Yatkın Ü, 2006. Halkla ilişkiler ve iletişim, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldız ML, Bürüngüz HC, 2014. a path analysis of the role of communication in developing trust and its effects on employee involvement, Anadolu University Journal of Social Sciences, 13, s, 63-76.
- Yukelson D, Weinberg R, Richardson P, Jackson A, 1983. Interpersonal attraction and leadershipwith